

El boicot, l'espasa de Dàmocles de l'olimpisme

Un grup d'activistes en favor del Tibet es manifestaven a París durant el recorregut de la torxa olímpica, el dia 7 d'abril passat, amb cartells que deien: "Els jocs de la vergonya".

Les protestes arran del recorregut de la torxa olímpica, atacades per la repressió xinesa del poble tibetà, tornen a fer planar l'ombra del boicot sobre l'olimpisme. El 20 de juny és previst que la flama olímpica passi pel Tibet, cosa que els tibetans consideren una provocació.

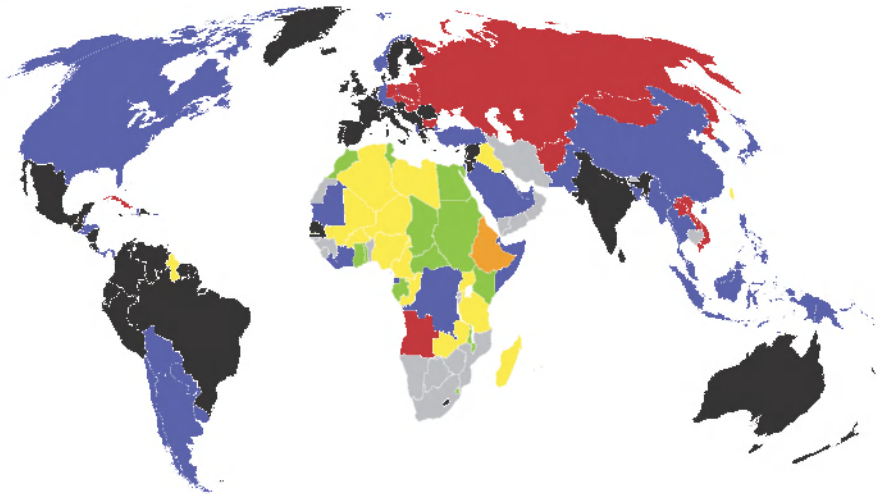
Gran aparador mundial, de fites i misèries, els jocs olímpics sempre s'han trobat sacsejats per la realitat política internacional. Ja el 1908, a Londres, els atletes finlandesos es negaren a desfilar sota la bandera de l'imperi rus, en el primer precedent de protesta en uns jocs. Això no obstant, la primera olimpíada qüestionada de la història fou la de l'Alemanya nacionalsocialista, celebrada a Berlín el 1936, que fou, de fet, la que instaurà la pràctica de passejar la torxa. L'adveniment d'Adolf Hitler al poder creà a molts països un estat d'opinió contrari a la participació, sobretot als Estats Units, on el president de la federació d'atletisme, Jeremiah Mahoney, era un ferm partidari de no acudir a Berlín. Finalment, però, només la República Espanyola es negà a anar-hi. Foren els jocs olímpics de l'atleta afroamericà Jessie Owens exhibint medalles d'or davant Hitler.

Tanmateix, des del 1928 uns jocs olímpics paral·lels eren celebrats a la Unió Soviètica, les *espartaquíades*, que sobrevisqueren fins a l'ingrés de la URSS a l'olimpisme internacional el 1952. Quatre anys més tard, la invasió soviètica d'Hongria originà el primer boicot internacional a uns jocs. Suïssa, Holanda i l'Espanya franquista decidiren de protestar i no acudir a Melbourne. Per motius diferents, també ho decidiren Egipte, el Líban i l'Iraq, que volien palesar el rebuig a l'intervencionisme franco-britànic al canal de Suez, en la crisi que esclatà el juliol del 1956. No era el primer boicot, però sí el que més estats arrossegava. Prèviament, el 1952, la delegació de la República Popular Xinesa s'havia negat a participar als jocs d'Hèlsinki per la presència d'una delegació taiwanesa amb el nom de *República de la Xina*, conflicte que continuà el 1956 i que derivà en l'absència de la delegació del gegant asiàtic també a Melbourne. Tanmateix, els dos grans blocs polítics del món, encapçalats pels Estats Units i la Unió Soviètica, es trobaren a Austràlia i l'olimpisme, de moment, salvà la pell.

Contra l'apartheid. El 1972 els països africans demanaren que el Comitè Olímpic Internacional sancionés la República Sud-africana i Rhodèsia

Boicots als jocs olímpics

■ Montreal 1976 ■ Moscou 1980 ■ 1976 i 1980 ■ Los Angeles 1984 ■ 1976 i 1984 ■ Hi anaren el 1976, el 1980 i el 1984

(actual Zimbabwe) per la política segregacionista d'ambdós governs contra la majoria negra. Alhora, també demanaven l'exclusió de Nova Zelanda, que havia permès que el seu equip nacional de rugby disputés partits al país de l'apartheid. El COI foragità els dos primers, però es negà a sancionar els neozelandesos, amb l'excusa que el rugby no era un esport olímpic. Resultat: els països africans es retiraren de Montreal 1976 ja començada la competició: 22 països s'afegiren al boicot, incloent-hi dos estats no africans, Guyana i l'Iraq.

La retirada africana de Montreal devaluà les competicions de fons, però la presència de les dues grans potències encara hi mantingué la credibilitat. Altrament, el govern canadenc havia intentat debades que hi fos present la República Popular Xinesa, imposant als atletes taiwanesos de no participar-hi com a República de la Xina. Ara, però, l'ús de la bandera amb el sol del Kuomintang suscità la discòrdia i el govern maoista no s'hi avingué. La República Popular Xinesa s'abstingué de participar en els jocs fins a Los Angeles 1984, on finalment Taiwan participà amb el nom de Taipei Xinès i bandera per a l'ocasió.

Però a Los Angeles 1984 el fet sonat fou el boicot dels països del bloc comunista, amb la Unió Soviètica al capdavant, que així contestaven el boicot instigat pels Estats Units contra els

Jocs Olímpics de Moscou de quatre anys abans. Efectivament, la invasió de l'Afganistan per part de l'exèrcit soviètic, en suport d'una de les faccions comunistes enfrontades pel govern del país, motivà desavinences al si de l'olimpisme. El màxim exponent de la condemna internacional contra l'intervencionisme fou la decisió dels Estats Units i els seus aliats de no assistir als Jocs Olímpics de Moscou del 1980. Tot amb tot, alguns països que s'afegiren al boicot permeteren a les seves delegacions esportives d'assistir-hi, però sense bandera ni himne d'estat: Andorra, Austràlia, Bèlgica, Dinamarca, Espanya, França, els Països Baixos, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, Portugal, el Regne Unit, San Marino i Suïssa. Cal fer una menció a part de la delegació olímpica de Puerto Rico, estat associat dels Estats Units, que també hi participà.

La posició nord-americana el 1980 anà en detriment propi quatre anys després, quan la Unió Soviètica i els seus aliats pagaren als Estats Units amb la mateixa moneda. Així doncs, a Los Angeles 1984, hi mancaren potències esportives com l'URSS, la República Democràtica Alemanya, Bulgària, Txecoslovàquia i Cuba. L'excusa oficial dels absents: la campanya antisoviètica dels Estats Units i la seguretat de llurs atletes, tot i que ningú no dubtà que es tractava d'un acte de represàlia pel boicot del 1980. Hi hagué una excepció important del bloc de l'est,

Romania, que anà a Los Angeles i no seguí la consigna de l'URSS, que organitzà uns jocs paral·lels batejats com a *Jocs de l'Amistat*.

Tensió a Corea. L'apropament entre els dos blocs permeté que les grans potències esportives fossin presents als Jocs de Seül, i això malgrat que Corea havia estat un dels escenaris més virulents de la guerra freda. Tanmateix, s'hi palpaven les conseqüències d'una altra tensió, encara present avui: Corea del Nord boicotà el seu veí antagònic del sud i, en solidaritat, s'hi afegiren Cuba, Nicaragua i Etiòpia.

Posteriorment, el 1992 Barcelona reuní una altra vegada l'olimpisme internacional, sense ingerències polítiques, d'entrada. Nogensmenys, l'URSS s'havia desintegrat i l'antiga delegació soviètica es presentà com a Comunitat d'Estats Independents. Les repúbliques bàltiques (Lituània, Letònia i Estònia), però, hi participaren amb un equip unificat a part. Altrament, les convulsions que afectaren l'antiga Iugoslàvia van fer néixer un altre equip de participants independents, en el qual s'integraren els atletes serbis i montenegrins, puix que Iugoslàvia havia estat sancionada per l'ONU. Eslovènia, Croàcia i Bòsnia-Hercegovina competiren individualment a Barcelona.

Els jocs olímpics que s'han seguit (Atlanta 1996, Sidney 2000, Atenes 2004) ja no han rebut les seqüeles de les relacions internacionals. Només, com a fet anecdòtic, cal ressenyar l'actitud de la República Islàmica d'Iran, que prohibeix als seus atletes de competir amb israelians. Precisament, als jocs d'Atenes, un judoka iranià hagué de renunciar a combatre amb un altre de l'estat hebreu i fou eliminat.

Ara, Pequín 2008 s'enfronta a la condemna internacional de la política interior i exterior xinesa. La Xina és acusada principalment de reprimir amb violència els anhels autonomistes tibetans; altrament, la responsabilitat de la República Popular és palesa en la tragèdia que viu la regió sudanesa de Darfur. L'espasa de Dàmocles en forma de boicot torna a penjar, doncs, sobre l'olimpisme.

David Garrido